

Forord

Biblioteksarbejde nr. 60 indeholder artikler, der alle analyserer og sætter perspektiv på informations- og netværkssamfundet og den øgede adgang til en stor mængde elektronisk information. Fra forskellige vinkler diskuteres de formidlingsmæssige problemstillinger og udfordringer, som de nye muligheder stiller bibliotekerne overfor.

Nummerets første artikel af Lars Foldager Jensen "Information literacy – en udfordring til borgerne og bibliotekerne i informationssamfundet" præsenterer og diskuterer begrebet informationskompetence. I artiklen undersøges hvilke kompetencer borgerne må erhverve og vedligeholde for at kunne agere information literate og være i stand til at overskue og udnytte den store informationsmængde, der stilles til rådighed via Internettet. Forskellige teorier og standarder for en kompetent informationssøger og –bruger diskuteres med henblik på at definere bibliotekernes ansvar og indsats for at hjælpe borgerne til at erhverve evnen til kompetent at finde, bearbejde, vurdere, sortere og anvende information. Lars Foldager Jensen dimitterede som bibliotekar i juni 2000.

Charlotte Junggreen Have behandler også nye formidlingsmæssige udfordringer, der stilles til bibliotekarere i uddannelsessystemet, hvor uddannelse i dag også indebærer, at eleverne skal kvalificeres til at kunne indgå i selvstyrede og livslange

læreprocesser, hvor færdigheder i informationsøgning er essentielle. Eleverne skal være informationskompetente! Flere uddannelsesinstitutioner har oprettet Open Learning Centres (OLC) for at kunne håndtere denne opgave, og integreret den traditionelle biblioteksfunktion og biblioteksundervisning i åbne studiemiljøer, der som de væsentligste ingredienser har "de 3 T'er": Traditionelt biblioteksudbud, Teknologi og Tutorer. Artiklen indkredser, hvad der ligger i begrebet OLC, analyserer nogle erfaringer med etablering af studiemiljøer og diskuterer hvilke udfordringer, som det stiller lærere, elever og uddannelsesbibliotekarere over for. Charlotte Junggreen Have er OLC-koordinator ved Aabenraa Handelsskole.

Artiklen af Birgit Truelsen "Informationssøgning i det digitale bibliotek" behandler også bibliotekarens rolle i forhold til uddannelsessøgende og den formidlingsmæssige udfordring forbundet med at give adgang til traditionelle kataloger, elektroniske dokumenter og eksterne databaser via digitale biblioteker. Artiklen præsenterer en brugerundersøgelse af, hvordan en gruppe samfundsvidenskabelige ph.d. studerende anvender og søger i informationssøgningssystemer i det digitale bibliotek. Undersøgelsen er foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af kandidatspeciele på Cand.Scient.Bibl. uddannelsen i foråret 2000. Undersøgelsen viser, at denne brugergruppe især anvender

anbefalinger og tips fra personlige kontakter samt litteraturlister fra kendt litteratur, når de søger ny information. Kun i mindre grad anvendes de muligheder, som det digitale bibliotek tilbyder. Den manglende anvendelse skyldes ikke modvilje overfor de elektroniske muligheder, men hænger sammen med årsager af både disciplinær, personlig eller institutionel karakter. I et vist omfang hænger den manglende anvendelse også sammen med brugernes informationskompetence. Brugerne udtrykker ønske om mere viden omkring mulighederne for informationssøgning samt vigtigheden af personlig kontakt med bibliotekarer, der besidder nødvendig domæne-specifik viden, og som er i stand til at yde personlig, målrettet service. Artiklen har endnu et tema, idet forskellige forskningstraditioner i brugerstudier behandles med henblik på at diskutere og designe et undersøgelsesdesign for brugerstudiet, der giver mulighed for at studere brugerne ud fra et holistisk synspunkt, således at informationssøgeadfærden ses i et større perspektiv og inddrager brugernes kontekst og situation.

Nummeret afsluttes med en artikel af Anita Sørensen "Bibliotekets samling og katalog – arkæologiske fund eller centrale begreber i fremtidens bibliotek?", der diskuterer den fremtidige funktion og definition af bibliotekets samling og katalog. De informationsteknologiske muligheder betyder, at de informationsressourcer, som biblioteket ønsker at give adgang til via katalogen, ikke nødvendigvis ejes eller findes på biblioteket. Informationsuniverset er udvidet betydeligt, og det diskuteres, om bibliotekerne skal yde personlig, faglig kompetent rådgivning, eller om de skal stille de mange muligheder til rådighed og overlade sortering og udvælgelse til de faglig kompetente slutbrugere. I den forbindelse præsenteres begrebet "individuel massebetjening", hvor tekniske muligheder udnyttes til at udvikle emnespecifikke samkataloger, der er beriget med målrettede dokumentbeskrivelser. Der argumenteres for, at ressourceforbruget forbundet med sådanne tiltag i højere grad hænger sammen med virkeligheden. Anita Sørensen er forskningsbibliotekar ved handelshøjskolen i København.